

Asia: VN/16121/2020; YM020:00/2021

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027 - kierrätyksestä kiertotalouteen

Visio (luku 2)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Keräysjärjestelmät, laitospasiteettitarve ja sijoittumisperusteet (luku 3)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Lakeuden EKO pitää erittäin tärkeänä että käsittelylaitoksien sijoittelu on tasapuolista koko Suomen alueella. Kustannukset kierrätettävän jätteen kuljettamiseen käsittelylaitoksiin tulisi olla kohtuulliset, jotta erilliskeräys tai koneellinen erottelu olisi järkevää. Jos käsittelylaitoksia ei voida esim. liian suurten investointien takia rakentaa, tasapuolisuus pitää toteuttaa muulla tavoin. Jätelain vaatimien erikseen lajiteltavien rakentamisen jätteiden kierrätysmahdollisuudet koko Suomen alueella pitäisi tarkastella myös tästä näkökulmasta.

Kaikilla kunnilla tulee olla samanlaiset oikeudet toimittaa jätteitä jatkojalostuslaitoksiin ilman paikallisten jäteyhtiöiden rajaamisoikeutta. Lisäksi tarvitaan riittävästi käsittelylaitoksia markkinoilla toimiville yrityksille, jotta välttyttäisiin jätelain 145 a pykälän rajoituksilta tai muilla ohjaukeinoilla varmistaa asia.

Tiedossa on jo tuleva tekstiilijätteen erilliskeräysvelvollisuus. Lähtökohtaisesti jäteyhtiöt organisoivat jätteen keräyksen. Miten organisointi tapahtuu kunnissa, jotka eivät kuulu jäteyhtiöihin? Erilliskeräys onnistuu, mutta käsittely sekä kuljetuskustannukset voivat nousta sijainnin vuoksi kohtuuttomiksi.

Lakeuden EKOn alueella aloitetaan nimenomaan kotitalouksien roskapussijätteen mekaaninen käsittely. Käsittelylaitos valmistuu Liminkaan ennen vuodenvaihdetta. Polttokelpoisesta jätteestä

tullaan poistamaan myös biojäte. Mahdollisuudet saada koneellisesti eroteltu biojäte myös kierrätykseen laskettavaksi, vaikka tietyin edellytyksin, pitäisi selvittää.

Tavoitteet ja toimenpiteet (luku 5)

1. Tiedon oikeellisuus ja digitaalisuus

Uusi jätelaki edellyttää siirtymistä sähköisen siirtoasiakirjan käytäntöön 1.1.2022. Rekisterin valmistumisella on kiire. Rajapinnan toteutuksessa tulee huolehtia että tietojen siirto rekisteriin onnistuu helposti, ilman mittavia investointeja sovellutuksiin kunnille eikä yrityksille.

Lakeuden EKO pitää tärkeänä jäte- ja tuotetietopalvelua, jolloin avoin tieto lisääntyisi, olisi helposti saatavilla sekä valvonta ”ei luvallisista” jätteiden kuljettajista parantuisi.

Osana jätetietojen oikeellisuutta ja digitaalisuutta tulee viimeistään nyt aloittaa kuntien jätehuoltoviranomaisille tarkoitetun yhtenäisen sovelluksen kehittäminen. Kehittyneitä sovelluksia ei ole saatavilla ja jätehuoltoviranomaisen käytännöt ovat kirjavina. Yhtenäisellä sovelluksella varmistettaisiin kaikkien kuntien laadukas ja ajantasainen jätteenkuljetusrekisteri sekä uuden lain täyttämät vaatimukset, esim. kompostointi-ilmoitusten vastaanotto ja merkitseminen rekisteriin. Laadukkaalla rekisterillä voidaan merkitsevästi tehostaa seuranta liittymisestä järjestettyyn jätteenkuljetuksiin erityisesti niillä alueilla, joissa on käytössä kiinteistön haltijan jätteenkuljetus.

2. Jätteen synnyn ehkäisyn yleiset toimenpiteet

Kampanjat ja sopimukset, esim. kaupan Green deal, tulisi saada näkyviksi kuluttajille asti. Sopimukseen tulisi määritellä mainonta ja informointi kaupassa tai tuotteissa. Merkinnöillä, jotka ohjaavat kuluttajia kestäväan kulutukseen ja helpottavat tuotteiden ja palveluiden vertailua sekä lajittelua voidaan varmasti vaikuttaa ekologisempien tuotteiden valintaan.

Koulujen lisäksi kestäväan kulutukseen ja lajitteluun ohjeistaminen tulee ehdottomasti huomioida myös maahanmuuttajien kotiuttamisessa ja kouluttamisessa. Samoin tulee huomioida lisääntyvien kotihoitopalveluiden ja hoivayksiköiden, yms. ohjaaminen kestävämpään toimintaan. Yhtenäiset vieraskieliset ohjeet ja kuvainformaatiotaulut auttaisivat käytännön ohjeistamisessa. Materiaalit voisivat olla tulostettavissa esim. RINKI Oy:n sivuilla.

Jäteveron korottamisesta ei nähdä hyötyä kierrätykselle. Kaatopaikoille ohjautuu tällä hetkellä suurimmaksi osaksi se jäte, jolle ei ole kierrätysmahdollisuutta tai käsittelyä kierrätyksen sopivaksi kustannustehokkaasti. Ohjautuva jätemäärä on erittäin pientä. Jätteenpolttoveron korotus sen sijaan olisi varmasti kierrätystä edistävä. Kuitenkin kaikkien kuntalaisten mahdollisuus kierrätykseen olisi huomioitava esim. lyhyillä matkoilla RINKI-ekopisteisiin. Lisäksi uuden jätelain tuomat

muutokset ja jätteenkuljetuksen kallistuminen mm. polttoaineiden hintojen takia, tulee korottamaan kuluttajien jätelaskua. Kulutuksen hillintään veroilla ei nähdä olevan vaikutusta.

Keinot kierrätysmateriaalien hinnan kompensointiin, jolloin myös markkinat edistäisivät kierrätysmateriaalien käyttöä neitseellisten materiaalien sijasta tulisi kartoittaa.

3. Yhdyskuntajätteet

Muutos kestävien ja korjattavien tuotteiden valmistukseen sekä saatavilla olevien korjauspalveluiden lisääminen vievät aikaa. Suunnitelmassa tulisi miettiä vielä miten muilla keinoilla voidaan ohjata kuluttajia pois mm. edullisesta pikamuodista? Korjauspalveluiden alempi arvonlisäverokanta nähdään ehdottoman tärkeänä, samoin kokeilut, miten korjauspalveluita tuodaan näkyvämmäksi (kohta 3.3).

Asiakkaille annetulla tarkennetulla jätetiedolla olisi hyvä olla vähimmäistietoina jätemäärän ja lajin lisäksi linkki sivustolle, esim. 1.4. esitetylle jäte- ja tuotetietojärjestelmään, jossa myös kuluttaja-asiakas näkisi oman tuottonsa verrattuna muihin; onko hänellä vielä paljon kirittävää esim. polttokelpoisen jätteen tuotossa.

Valtakunnallisissa kierrätyskampanjoissa tulee huomioida myös tasapuolisuus; kaikille kunnille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua kampanjoihin (ei rajattuna esim. KIVO:n jäsenille) ja saada sekä markkinointiaineisto että mahdollinen keräyspiste omalle alueelle. Kampanjoissa ja neuvonnassa tulisi miettiä myös miten kotitalouksien varastoissa olevat materiaalit saataisiin kiertoon ” Kierrätys - ei varastointi ja hamstraus”.

4. Pakkausjätteet

-

5. Kertakäyttöisten muovituotteiden vähentäminen

-

6. Biohajoavat jätteet

-

7. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

-

8. Rakentamisen jäte

-

Seuranta (luku 7)

Voitte kirjoittaa kommentinne alla olevaan tekstikenttään

-

Muut suunnitelman osat

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Vaikutusarviointi

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Vaikutusarvioinnissa ollaan ehkä liian optimistisia kustannussäästöjen syntyisessä materiaalikiertojen parantumisen vaikutuksesta. Sekä yrityksille että julkiselle sektorille on tulossa uusia velvoitteita, jotka vaativat lisää resursseja, jolloin kokonaiskustannukset tulevat kasvamaan.

Muuta

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Suunnitelma nähdään kaiken kaikkiaan kattavana ja monipuolisena toimenpiteinä. Tärkeää on varmistaa tiedon välittyminen oikeille kohderyhmille. Kulutuksen hillintä on ennen kaikkea kuluttajista kiinni ja PK-yritykset eivät välttämättä saavuta tarvittavaa tietoa minkään kattojärjestön kautta. Julkinen sektori viitoittaa tietä vastuullisesta toiminnasta.

Hasan Pihla
Lakeuden EKO -jätehuoltoviranomainen